

NITO

Årsrapport

2016

Norges største organisasjon for ingeniører og teknologer
med bachelor, master og høyere grad

Årsrapport 2016

1. mars NITO fylte 80 år. Fødselsdagen ble feiret i ulike former i avdelinger og bedriftsgrupper over hele landet. Alle medlemmene fikk en sms-hilsen, og over 5 000 medlemmer gratulerte NITO med dagen.

Fra 700 medlemmer ved starten i 1936 til 83 000 medlemmer ved utgangen av 2016 befestet organisasjonen posisjonen som Norges 5. største fagorganisasjon. NITO vokste i 2016 med 3,2 prosent.

2016 var et tøft år på arbeidsmarkedet for mange av medlemmene. NITO gikk inn i 2016 med 1 600 ledigmeldte medlemmer. Antallet var steget til nærmere 2 500 ved utgangen av året. Det tilsvarte fire prosent av de ordinære medlemmene. Aldri før har så mange medlemmer vært uten jobb.

Situasjonen på arbeidsmarkedet fikk konsekvenser for lønnsoppgjørene, og de fleste medlemmene opplevde reallønnsnedgang for første gang på mange år.

Hovedstyret

2016 var det første året etter kongressen med reviderte strategier, som sammen med færre årlige mål spisset aktivitetene i organisasjonen. Kongressen påla det nye hovedstyret å jobbe videre med forslag til organisasjonsutvikling (formelle fora); med vedtaket om stemmerett for studentene på kongressen og med tariffarbeidets plass i organisasjonen. En gruppe ble oppnevnt for hvert av de tre saksområdene, og disse jobbet gjennom hele året, med bred involvering i organisasjonen.

Arbeidsmarkedssituasjonen var naturlig nok et prioritert tema for hovedstyret. Det var tett kontakt med regjeringen, Stortinget og arbeidskraftmyndighetene for å finne tiltak og løsninger på arbeidsledighetsproblemet for ingeniørene.

Temaer forøvrig som hovedstyret jobbet med i perioden: hovedoppgjøret, statsbudsjettet 2017, stortingsvalgstrategi, offshoring og kvalifikasjonskrav, fagnettverkene, arbeidstid/arbeidsliv, pensjon og medlemsstrategi – for å nevne noen av saksområdene.

Medlemsutviklingen

Konkurransen om medlemmene blir stadig hardere. Turbulensen i deler av arbeidsmarkedet påvirket også medlemstilgangen i perioden, og flere studentmedlemmer enn før gikk videre fra bachelor til master, som førte til at færre ble yrkesaktive. Summen av disse faktorene bidro til at netto medlemsvekst ble lavere enn forventet.

Antall medlemmer økte med 3,2 prosent (målet var fem prosent), fra 80 768 til 83 387 ved utgangen av året. Av de 3,2 prosentene var i underkant av to prosent nye, ordinære medlemmer. Av disse var 0,5 prosent yrkesaktive (målet var 3,9 prosent), en økning fra 57 201 til 57 449. Resten var ledigmeldte og permitterte, som økte fra 1 595 til 2 460 i perioden.

Antallet studentmedlemmer per 1.1.17. var 11 506, og organisasjonen hadde 11 553 pensjonistmedlemmer.

2016 var et prøveår for innføringen av medlemsstrategien som ble vedtatt på slutten av 2015. Sterkere oppfølging av bedriftsgruppene og de tillitsvalgte der og av nyutdannede medlemmer på kontingentopptrapping er sentrale elementer i strategien.

Forbedrede administrative rutiner var en viktig del arbeidet i perioden, med vekt på automatiserte prosesser (mailutsendelser, velkomstinformasjon), bedre dialog med avgangstudentene og nye rutiner for registrering av utmeldte for å få bedre innsikt i årsaker til utmelding.

Det siste er ikke minst viktig. I 2016 meldte 6 066 personer seg inn i NITO, og 3 179 meldte seg ut. Det var prosentvis godt i tråd med tidligere års utmeldinger, men medlemsstrategien har som mål å redusere andelen utmeldinger for å øke medlemsveksten i organisasjonen. Innsikten fra prøveåret 2016 ga nyttig kunnskap til strategien når den i 2017 skal gjøres mer operativ.

Rekordhøy arbeidsledighet

Permitteringer, nedbemanninger og lønnskutt er stikkord som kan beskrive situasjonen for mange av medlemmene i perioden, spesielt de som var knyttet til olje- og leverandørindustrien, fortrinnsvis fra Agderfylkene og nordover langs kysten til Trøndelag.

Antallet ledigmeldte og permitterte medlemmer økte fra 1 600 til 2 460, tilsvarende vel fire prosent av de ordinære medlemmene. Rogaland hadde flest ledigmeldte medlemmer, hvor på et tidspunkt i 2016 over ni prosent var uten arbeid. Finnmark var det eneste fylket som hadde en nedgang i antall ledige.

NITO hadde også i 2016 god dialog med myndighetene og hadde blant annet et møte med den nye arbeidsministeren Anniken Haugli på organisasjonens 80-årsdag, 1. mars. NITO spilte inn forslag til regjeringen om å gi bedriftene samme nedskrivning av utgifter til

ansattes kompetanseutvikling som de har for maskiner og annet utstyr. Begrunnelsen for forslaget var å sørge for at bedriftene kan ha råd til å holde på ansatte litt lenger og å sørge for at de opprettholder den teknologiske kompetansen, som spesielt for ingeniørene er ferskvare.

Todelt arbeidsmarkedet?

Samtidig som situasjonen i olje- og leverandørindustrien bidro til den høye ledigheten blant NITO-medlemmene, var det jobber å få i andre bransjer og sektorer. Bygge- og anleggsbransjen slet med å skaffe ingeniører, det samme gjorde fortsatt deler av kommunesektoren. En analyse gjennomført av organisasjonen Norsk Vann, viste at det mangler 400 ingeniører bare innen VA-sektoren i kommunene, og at det var vanskelig å rekruttere ingeniører med den riktige kompetansen.

Den tradisjonelle fastlandsindustrien nøt godt av den svake kronekursen og var i liten grad påvirket av situasjonen i olje- og leverandørindustrien. NITOs behovsundersøkelse viste at over 50 prosent av bedriftene og virksomhetene i Hedmark, Nord-Trøndelag og Nordland syntes det var vanskelig å få tak i den kompetansen de hadde behov for.

I Telemark, Aust- og Vest-Agder, Rogaland, Hordaland og Sogn og Fjordane var situasjonen annerledes; der opplevde de at det var enklere enn på mange år å rekruttere den ingeniørkompetansen de hadde behov for.

Reallønnsnedgang

For første gang siden begynnelsen på 1990-tallet opplevde de fleste medlemmene reallønnsnedgang i 2016. Prisstigningen i perioden var 3,1 prosent, og det var kun identiske personer i stat, kommune og Spekter 1-9 som fikk en lønnsvekst lik eller høyere enn prisveksten.

Lønnsvekst 2016	Gjennomsnittlig lønnsøkning	Identiske personer
Privat	1,7 prosent	2,3 prosent
Stat	2,7 prosent	3,5 prosent
Kommune	2,4 prosent	3,2 prosent
Spekter Helse	2,2 prosent	2,8 prosent
Spekter forøvrig	1,3 prosent	3,1 prosent
Energi	2,5 prosent	2,2 prosent

Tellingsdato for privat sektor er 1.10.16, for de øvrige områdene 31.12.16.

Lønnsutviklingen varierte mest i privat sektor. Mange bedrifter i Norge gikk godt i 2016, og NITOs medlemmer i disse bedriftene fikk da også en høyere lønnsvekst enn medlemmene i

bedrifter som slet økonomisk. Det viser at NITOs lønnsmodell virker: Medlemmene skal ha sin del av verdiskapingen når bedriften går godt, og går bedriften dårlig, tas det ut mindre lønn. Det er en ansvarlig lønnspolitikk.

Gjennombrudd i staten

Etter en mangeårig kamp for å modernisere tariffavtalen i staten lyktes det Akademikerne og NITO å endre avtalen slik at all lønn heretter skal forhandles lokalt. Det var en stor seier for disse organisasjonene, som hele veien har møtt motstand fra de andre hovedsammenslutningene, men som denne gang opplevde en statlig arbeidsgiver som ville det samme som Akademikerne og NITO.

NITOS tillitsvalgte i statssektoren som har stått på for å få til dette fortjener stor honnør. Etter oppgjøret i 2016 er det kun Oslo kommune som fortsatt kjører sentrale lønnsforhandlinger for NITOs medlemmer.

Fagutvalgene «forankres»

En stor honnør også til de tillitsvalgte i fagutvalgene, som leder fagnettverkene. Flere av dem bidro med sin kompetanse til å løfte både det faglige og samfunnspolitiske arbeidet i NITO. Fagutvalgene Geomatikk, IKT og Petroleum har vært særlig aktive i perioden. Det ble etablert Lederforum lokalt, i Østfold og i avdelingene i Nord-Norge.

Ortopedi-ingeniørene sluttet seg til NITO og ble med det den tiende faggruppen (BFI og NITO Takst kommer i tillegg).

Ved utgangen av perioden var nærmere 9 000 medlemmer med i en eller flere faggrupper. Potensialet er stort, ikke minst i faggruppe Bygg og anlegg.

Fagnettverkene er i ferd med å få den plassen i organisasjonen, ved siden av lønnsarbeidet, som hovedstyret har jobbet for i mange år. I 2016 ble de som var nominert til å sitte i fagutvalgene for første gang godkjent av hovedstyret. Fagutvalgene fikk dermed tilsvarende «forankring» som forhandlingsutvalgene, der også hovedstyret formelt godkjenner nominasjonene.

Bioingeniørkongress og NITO Takst-jubileum

Bioingeniørfaglig institutt (BFI) arrangerte sin nordiske kongress i juni og var med over 800 deltakere (inkludert forelesere, utstillere og medlemmer av ulike komiteer i BFI) det største arrangementet i 2016 i NITO-regi.

NITO Takst feiret sitt 25-årsjubileum, med 250 takstingeniører tilstede på årskonferansen i november. Begge arrangementene er glimrende eksempler på den entusiasmen og kunnskapen som finnes i disse fagmiljøene.

I tillegg ble lederkonferansen FRONT arrangert i august med over 400 deltakere. Nær halvparten av medlemmene har en lederrolle der de jobber, og det har vært en økende interesse for å delta på NITOs kurs i prosjektledelse.

De vel 600 kurs og konferansene, lokalt og sentralt, samlet til sammen rundt 17 000 deltakere. I tillegg kom godt over 100 tillitsvalgtkurs, med cirka 3 500 deltakere.

Bredt samfunnspolitisk engasjement

Det samfunnspolitiske arbeidet dreide seg i hovedsak om problemstillinger innenfor de seks politikkområdene som kongressen vedtok i 2015. Aller viktigst var arbeidsmarked- og arbeidslivsrettede saker. Nedbemanningen i olje- og leverandørindustrien var en tung sak. Likeså flere saker om endrede og forslag til endrede krav til kompetanse på områder der NITO har mange medlemmer (landmåling i kommunene, ny byggesaksforskrift), med negative konsekvenser for medlemmene.

Disse og flere saker, som utsettingen av IT-tjenester i Helse Sør-Øst, sikkerheten offshore og arbeidet med forskriften av dagpenger, preget det samfunnspolitiske arbeidet i perioden.

Forberedelsene til stortingsvalget i 2017 var også en tung sak. Det ble gjennomført et scenarieprosjekt med bred involvering i organisasjonen, med formål å finne argumenter og budskap til valget. Scenariearbeidet pekte også lenger frem og vil være grunnlag for diskusjonen på kongressen i 2018 om hvilke samfunnspolitiske områder som skal prioriteres i neste periode.

NITO hadde møter med alle partiene på Stortinget med utgangspunkt i innspill til partienes programarbeid. Situasjonen på arbeidsmarkedet sto sentralt i disse møtene, men også arbeidsmarked og arbeidsliv i årene fremover. Digitalisering, robotisering, balansen mellom arbeid og fritid er stikkord her, i tillegg til problemstillinger rundt ingeniør- og teknologiutdanningene, blant annet finansieringen av og rekrutteringen til disse studiene.

Økt synlighet gjennom sosiale medier.

Synligheten i mediene var fortsatt på et høyt nivå. NITO hadde nærmere 2 000 store og mindre oppslag over hele landet. Journalister ønsker i stadig større grad stoff og innspill fra organisasjonen, både sentralt og lokalt. NITO deltok i flere debatter i et dagsordenssettende program som Dagsnytt 18.

Det aller viktigste er at medlemmene opplever at NITO er tilstede og er tilgjengelig for dem. Nærmere 15 000 fulgte ved årsskiftet NITO på Facebook. Over halvparten av medlemmene leste NITO-sidene i Teknisk Ukeblad som vi startet med i fjor. NITOs nyhetsbrev hadde en åpningsrate på 45 prosent. Besøket på nito.no økte med 50 prosent sammenlignet med året før, og en brukerevaluering blant medlemmene viste at 90 prosent av dem oppga at de fikk gjort det de kom for å gjøre. Og nitorefleks.no ble lansert i 2016.

Internasjonalt engasjement

Arbeidstid og balanse mellom arbeidstid og fritid var et viktig tema for europeisk fagbevegelse også i 2016. Det ga seg uttrykk i stadig større oppmerksomhet rundt utfordringer knyttet til arbeidstid, og ikke minst hvordan organisasjonene kan sikre arbeidsforholdene for arbeidstakere innen rammen av nye former for arbeid.

Ny teknologi utfordrer balansen mellom arbeidstid og fritid, og dette har i flere år vært et viktig tema for NITO og andre "White Collar" organisasjoner. I løpet av 2016 så det ut til at interessen for temaet ble mer utbredt, også blant europeiske organisasjoner som organiserer flest "Blue Collar"-medlemmer. Eksempelvis uttrykte IG Metal ønske om en lovrevisjon av arbeidstidslovgivningen fordi selskaper i Tyskland bruker digital teknologi til å nå arbeidstakerne til enhver tid, samtidig som store arbeidsgiveraktører har uttalt at åtte timers arbeidsdag nå er foreldet.

I Frankrike har arbeidstaker organisasjonene jobbet for en ny lov som tredde i kraft 1.1.2017. Loven gir arbeidstakerne rett til å starte forhandlinger på arbeidsplasser med mer enn 50 ansatte for å definere arbeidstakernes rett til å ignorere sine smarttelefoner. Dette franske tiltaket har som mål å takle 24/7-kulturen som har ført til en bølge av ubetalt overtid, men som også gir arbeidstakere fleksibilitet til å jobbe fra andre steder enn kontoret.

Det var ventet at Arbeidstidsdirektivet i EU skulle revideres i 2016, men trolig på grunn av Brexit ble det utsatt. NITO vil gjennom IndustryAll påvirke EU til å lage et direktiv som tar hensyn til blant annet balansen mellom fritid og jobb og at man må telle arbeidstid per arbeidstaker og ikke per kontrakt.

NITO Studentene

NITO Studentene vokste fortsatt og hadde ved årsskiftet 11 506 medlemmer.

En av de aller viktigste sakene for NITO Studentene var også i 2016 arbeidet med å få et bedre finansieringssystem for ingeniør- og teknologiutdanningene, spesielt for bachelorutdanningen, som har vært finansiert i nest laveste kategori.

NITO Studentenes hovedønske er at finansieringen av ingeniør- og teknologiutdanningene gjenspeiler reelle behov. I statsbudsjettet for 2016 blir det vedtatt endringer i finansieringssystemet for høyere utdanning, som imidlertid ikke fikk konsekvenser for bachelorutdanningen.